

Archiv obce Dolní Bělá

1872–1945 (1950)

Inventář

EL NAD č.: 43

AP č.: 212

Kateřina Nová, Zuzana Kliková

Plasy 2009

Obsah

Úvod:	3
I. Vývoj původce fondu	8
II. Vývoj a dějiny fondu	8
III. Archivní charakteristika fondu	8
IV. Stručný rozbor obsahu fondu	9
V. Záznam o uspořádání fondu a zpracování archivní pomůcky	9
Přílohy:	10
Příloha č. 1: Seznam použitých pramenů a literatury	11
Příloha č. 2.: Seznam použitých zkratk	12
Inventární seznam	13
Tiráž	16

I. Vývoj původce fondu

Správa nad vesnickým obyvatelstvem spočívala do roku 1850 v rukou vrchnosti. V roce 1848 došlo ke zrušení poddanství, a tím i patrimoniální správy, která pokračovala ve své úřední činnosti ještě po přechodnou dobu do roku 1850. Místo vrchnostenských panství se tak staly základem správy místní obce, a to na základě Stadionova prozatímního obecního zřízení č. 170 ze dne 20. března 1849, které stanovilo jako nejnižší články územní samosprávy obce. Vycházelo se hlavně z josefínských katastrálních obcí, s tím rozdílem, že sídliště se mělo stát buď obcí, anebo součástí obce jako tzv. osada.

V každé obci byly zřízeny dva orgány – obecní výbor (volený na tři roky) a obecní představenstvo. Obecní výbor byl kolegiální orgán, rozhodující většinou hlasů. Měl usnášecí a dozorčí moc a ze svého středu si volil obecní představenstvo, složené z obecního představeného-starosty, jenž prováděl usnesení obecního výboru, a alespoň dvou radních.

Činnost obecní samosprávy byla zahájena v roce 1850, když začaly fungovat i nově zřízené státní politické úřady. Po pádu absolutismu a vydání Říjnového diplomu byl roku 1862 vydán rámcový říšský obecní zákoník, který měl v některých svých ustanoveních přímou platnost, zatímco jiné jeho předpisy byly realizovatelné prostřednictvím zemských prováděcích zákonů. V roce 1863 vešlo v platnost obecní zřízení a řád volební pro Slezsko a v roce 1864 i pro Moravu a Čechy. Tato zřízení se vztahovala na všechny obce s výjimkou statutárních měst a v mnohém navazovala na Stadionovo prozatímní obecní zřízení. Podrobněji rozváděla ustanovení o místní obci a její působnosti (samostatné a přenesené), o osobách v obci, o působení obecního výboru, představenstva, o dohledu nad obcí, o spojení obcí, o hospodářství obcím atd.

Po vzniku ČSR bylo nutné novelizovat ustanovení o volebním řádu i o obecním zřízení, což se stalo zákony č. 75/1919 Sb. a č. 76/1919 Sb. Podle novely stálo v čele obce obecní zastupitelstvo (dřívější obecní výbor), které si ze svého středu volilo obecní radu (dřívější obecní představenstvo), tvořenou starostou a radními. Kromě toho byly v obcích zřizovány obecní komise, z nichž komise finanční a letopisecká byly ustavovány obligatorně, založení jiných komisí záviselo na rozhodnutí zastupitelstva. Nově zavedenou institucí se stal také obecní trestní senát, složený ze starosty a dvou členů obecní rady, který vykonával trestní působnost obce. Pokud zemský úřad rozpustil obecní zastupitelstvo, bylo povinností příslušného okresního úřadu stanovit pro obec přechodný orgán, a to vládního komisaře nebo správní komisi. Mimořádný orgán pak vedl správu obce až do volby nového obecního zastupitelstva.

Pravomoce obecní samosprávy však byly po roce 1918 postupně omezovány posilováním vlivu státních úřadů, což pokračovalo i v období existence Protektorátu Čechy a Morava. Volby do zastupitelstev se od roku 1938 nekonaly a uvolněná místa byla obsazována kandidáty, které schvaloval úřad německého oberlandráta. Volba starostů byla potvrzována říšským protektorem, později rovněž oberlandráty, a orgány německé moci měly rozhodující slovo i v záležitostech schvalování dosazených vládních komisařů, členů zastupitelstev nebo obecních správních komisí. Na základě vládního nařízení č. 4 ze dne 5. května 1945 obecní úřady zanikly a byly nahrazeny místními národními výbory.

Obec Dolní Bělá leží na stejnojmenném katastrálním území 11 km jihovýchodně od Manětína v nadmořské výšce 460 m. Ves i hrad nad ní stojící jsou nazvány stejně jako potok Bělá, jenž získal své jméno podle barvy své vody nebo podle toho, že protékal volnou krajinou bez stromů. V 1. pol. 17. století hodlal tehdejší držitel bělského panství Vilém Vřesovec povýšit Bělou na městečko a nazval ji Neustadt (Nové Městečko). Třicetiletá válka jeho pokus zmařila, ale nové jméno už s různými obměnami (Český Neustadt, Český Najštát, Böhmisch Neustadt) zůstalo. Vedle nich se ale již od 2. pol. 19. století objevují české názvy, jako Bělá, Bělá Dolní nebo Dolnobělá společně s německými variantami Unter Biela a Unterbëla. Až na základě vyhlášení c. k. místodržitele č. 132536 ze dne 1. června 1910 došlo ke změně jména obce Český Neustadt na Dolní Bělá. Německé označení přitom zůstalo i nadále Böhmisch Neustadt. Po vzniku ČSR pak zůstal již jen

český název Dolní Bělá.

První zmínky o vsi pocházejí z roku 1357, kdy je zde doložen kostel Povýšení sv. Kříže, založený bratry Sezemou a Rackem z Bělé. Jejich otec Racek z Krašova, později z Bělé, zde nechal pravděpodobně v letech 1313–1315 postavit hrad Bělá, který se stal centrem panství, jež dosáhlo největšího rozmachu ve 14.–17. století. Prameny neuvádějí, zda ves vznikla současně s hradem či existovala již dříve.

V držení bělského panství se postupně vystřídali Švamberkové, Gutštejni a Roupovci. V roce 1555 je získali Markvartici z Hrádku, kteří nechali sešlý hrad ve 2. pol. 16. stol. přestavět na zámek. Kvůli účasti Diviše Markvarta v odboji českých stavů (1618–1620) byl však jejich majetek konfiskován a bělské panství získal rod Vřesovců. Poslední mužský potomek tohoto rodu – Jan Maxmilián zemřel v roce 1755. Jeho dcera Sylvie, hraběnka z Klenového, musela o dva roky později pro velké dluhy panství prodat plaskému klášteru za 71 000 zlatých.

Podle tereziánského katastru měla Dolní Bělá spíše charakter městečka. Nacházel se zde poměrně velký počet řemeslníků, a sice 2 krejčí, 1 bednář, 1 švec, 1 zedník, 1 kovář, 1 pekař, 1 zámečník a 3 mlynáři v panských mlýnech. Tereziánský katastr obsahuje rovněž informaci o přítomnosti jednoho učitele ve vsi. Také zde tehdy bylo 14 židovských rodin, živících se většinou obchodem. Židovská náboženská obec měla v Dolní Bělé synagogu a na konci 19. století ještě soukromou školu s německým vyučovacím jazykem. Počet občanů židovského původu však postupně klesal a v roce 1930 jich tu žilo pouze 9.

Po zrušení plaského kláštera se panství dostalo pod správu náboženského fondu, a to až do roku 1827, kdy je koupil Klement Václav Lothar Metternich-Winneburg, který byl v roce 1850 posledním patrimoniálním držitelem Dolní Bělé. V novém územněsprávním členění připadla obec Dolní Bělá do kraje Plzeňského a soudního okresu Manětín v politickém okrese Kralovickém. K obci náležel Bílkův mlýn a skupina chalup nazývaná Brlín (někdy též Brdlín). Od roku 1900 patřil k Dolní Bělé ještě Berk (dříve též Werk), kde se od počátku 19. století do roku 1846 těžila vitriolová břidlice. Po ukončení těžby zde byla vystavěna skupina chalup, včetně obecního domu pro chudé čp. 52.

Obec patřila k Farnímu úřadu v Dolní Bělé, zde je na konci 18. století doložena existence farní školy, kterou navštěvovaly nejen děti z Dolní Bělé, ale také z Horní Bělé, Tlucné, Vrtba, Dražně, Hubenova, Lítého, Lomničky, Lozy a Mrtníka. Ve školním roce 1884–1885 měla již pětiletá škola 494 dětí. Početní stav žactva nepatrně klesl až po otevření nových jednotřídek ve Dražni (1885) a Mrtníku (1899). Po roce 1918 došlo ke zřízení dalších škol v okolí Dolní Bělé, a sice v Lomničce (1920), v Zahradce (1921), kam docházely děti z Hubenova a Vrtba, a ve Špankově. Přesto měla dolnobělská škola v letech 1927–1935 už sedm tříd. V souvislosti s rozšiřováním školy se již od počátku 20. století jednalo o zřízení měšťanské školy a stavbě nové školní budovy. Stávající objekt z poloviny 19. století nevyužívala totiž pouze obecná škola, ale také živnostenská škola pokračovací, založená v roce 1908, a od roku 1922 ještě lidová škola hospodářská. Obecní zastupitelstvo bylo ochotno financovat stavbu nové budovy s tím, že bude zároveň zřízena i měšťanská škola. Po záboru českého pohraničí byly do Dolní Bělé přestěhovány dvoutřídní menšinová obecná škola ze Zahradky a menšinová měšťanka ze Všerub, jejíž činnost byla ukončena ve školním roce 1940–1941, kdy vyšli její poslední žáci. Zároveň byla 1. září 1939 zahájena výuka v I. ročníku Měšťanské školy v Dolní Bělé, takže určitou dobu vedle sebe fungovaly dvě měšťanské školy. Nová školní budova však byla vystavěna až v roce 1952, do té doby se vyučovalo nejen ve stávajícím objektu, ale i v prostorách místních hostinců.

Ve druhé polovině 19. století a na počátku 20. století posílila Dolní Bělá své postavení centra pro širší okolí, když zde byl v roce 1874 zřízen poštovní úřad, do jehož obvodu náležely obce Horní Bělá, Bučí, Dražeň, Hubenov, Krašovice, Líté, Lomnička, Loza, Mrtník a Trnová. V roce 1922 byl pro poštovní úřad vystavěn za 65 000 Kč obecní dům čp. 112, který obec pronajímala ředitelství pošt a telegrafů. V roce 1892 byla v obci umístěna četnická stanice pro obce Horní Bělá, Dražeň, Hubenov, Hůrky, Lomnička, Líté, Loza a Zahradka a místo obvodního lékaře pro obce

Horní Bělá, Bučí, Dražeh, Hubenov, Krašovice, Líté, Lomnička, Loza, Mrtník, Trnová a Zahrádka. Prvním lékařem se stal MUDr. Jakub Lederer, který toto místo zastával až do své smrti v roce 1933. V roce 1907 bylo v obci zavedeno telegrafní spojení a pojiždná pošta do Kaznějova, kde se také nacházela nejbližší železniční stanice na trati plzeňsko-březenské, budované od 70. let 19. stol. Od roku 1923 měla obec vlastní telefonní stanici. Obcí vedla od 70. let 19. století okresní silnice spojující Kaznějov a Dolní Bělou, která byla později prodloužena do Hůrek až na státní silnici plzeňsko-karlovarskou. Další okresní silnice procházející Dolní Bělou zajišťovala dopravní spojení Plzně a Manětína. Její úsek z Dolní Bělé do Lítého začala v roce 1922 stavět firma Západočeská stavební společnost Skvrňany a obec si na tento stavební projekt musela vypůjčit, což jí způsobilo nemalé finanční problémy. Na trase Plzeň – Manětín pak začaly od roku 1924 jezdit státní autobusy.

Od 80. let 19. století máme v Dolní Bělé doloženy první spolkové aktivity. Nejstarším spolkem byla hospodářsko-čtenářská beseda, založená v roce 1885 učitelem Janem Dykem a rolníkem Františkem Königem. O rok později vznikl sbor dobrovolných hasičů, z jehož podnětu byl roku 1921 postaven pomník padlým vojínům. V roce 1896 se v obci utvořil odbor Národní jednoty pošumavské, který o rok později ve spolupráci s hospodářsko-čtenářskou besedou inicioval založení Spořitelního a záložního spolku pro Dolní Bělou a okolí. Zasadil se i o výše popsanou změnu názvu obce z Český Neustadt na Dolní Bělá. V meziválečném období se na podnět odboru podařilo otevřít v roce 1922 lidovou školu hospodářskou a zavést nejdříve trhy na vepřový dobytek (1924) a poté na hovězí dobytek a koně (1927). Jeho intervence ve spolupráci s obecními zastupitelstvy v Dolní Bělé a okolních obcích o postavení železnice z Plzně do Manětína skončily neúspěchem, stejně jako snahy o postavení nové školní budovy a zřízení měšťanské školy. Ve prospěch místní školy pracoval od roku 1903 také spolek pro podporování chudých žáků, zajišťující zejména vaření polévek dětem v zimních měsících. Před první světovou válkou vznikly v obci včelařský spolek (1905), spolek vojenských vysloužilců a ochotnický spolek Havlíček (1912). K rozvoji spolkového a společenského života po roce 1918 přispěly další spolky, např. okrašlovací spolek, Československý červený kříž, sportovní klub či družina československých válečných poškozenců.

Někteří dolnobělsí horníci pracující v nýřanských uhelných dolech byli členy Hornicko-občanského vzdělávacího a podporujícího spolku, založeného v 90. letech 19. století v Horní Bělé. Na počátku 20. století se organizovali i dělníci, docházející do továren v Kaznějově a Horní Bříze, ve Všeodborovém spolku dělnickém v Dolní Bělé. Po roce 1918 došlo k utvoření místní odbočky sociálně demokratické strany, Dělnické tělocvičné jednoty a odborových organizací, a sice Skupiny svazu dělnictva stavebního, kameno a keramického průmyslu, Unie zaměstnanců lučebních, potravních i keramických odborů a Svazu hlinodělníků. Během války byla ještě otevřena prodejna Západočeského konzumního družstva.

Své členy v obecním zastupitelstvu po roce 1918 měla nejen místní odbočka sociálně demokratické strany, ale také místní organizace národně socialistické strany a československé strany středostavovské. Někteří představitelé obce kandidovali do voleb i za stranu lidovou. Zakládány byly také pobočné organizace politických stran, a sice skupina Svazu domkářů a malorolníků a Sdružení československé mládeže národně socialistické.

Po I. světové válce někteří občané přistoupili k Církvě česko-bratrské evangelické, která zde měla od roku 1923 svoji kazatelskou stanici založenou farářem J. Kryštůfkem z Kralovic. Počet věřících postupně vzrůstal, takže provizorní místnost ve škole přestávala stačit, a tak se v roce 1939 přikročilo ke stavbě vlastní modlitebny – Husovy kaple.

První souvislejší informace o činnosti obecních orgánů pocházejí až z období samostatného československého státu. Byly zřízeny komise finanční a letopisecká. V roce 1922 byl učitel Václav Široký pověřen psaním pamětní knihy, v níž zachytil události od první zmínky o obci až do roku 1936. Druhá pamětní kniha byla dovedena Václavem Širokým pouze do roku 1940. Po něm pak v zápisech pokračoval Josef Janouškovec. K dalším pomocným orgánům obce patřily komise přes lomy a pastviny, zásobovací, místní osvětová, stavební, stížnostní, nálezová, tržní, vodovodní a sociální-rozdělovací. Během stavby silnice z Dolní Bělé do Lítého byla ještě ustavena komise, která

dozírala na správný průběh stavebních prací.

Zastupitelé také volili ze svých řad členy do místní školní rady a ve 40. letech 20. století i do újezdní školní rady. Dále ustanovovali ponocného, polního hajného, hospodáře všeho stromoví, včetně parčíku kolem pomníku padlých vojáků, správce vrchů, pastvin a obecního lomu. Po stavbě skupinového vodovodu Dolní a Horní Bělé také obsazovali funkci vodáka, který byl společný pro obě obce. V roce 1921 byla založena obecní knihovna v místnosti hostince Vojtěcha Hajmrleho. Místní odbor Národní jednoty pošumavské jí tehdy věnoval všechny své knihy včetně skříně. Byla ustanovena knihovnická rada a prvním knihovníkem se stal Matěj Liška.

V roce 1926 se rozhodlo o postavení skupinového vodovodu pro Dolní a Horní Bělou. Vodovod byl firmou Dr. Ing. Josef Bureš, Praha-Vinohrady dokončen v roce 1929 a o rok později zkolaudován. Prameny byly jímány v katastru obce Mostice. Rozvodní litinové potrubí měřilo přes 7500 m a stavební náklad činil 1 100 000 Kč. Obec si na něj vypůjčila 230 000 Kč od Všeobecného penzijního fondu v Praze. Náklady na stavbu vodovodu byly rovněž hrazeny státními subwencemi a vodní dávkou, zavedenou v obci v roce 1929. Další poměrně finančně náročný projekt – elektrifikace – byl realizován na konci třicátých let a obec si na ni v roce 1938 vypůjčila od místní kampaňky 22 000 Kč.

Schůze obecního zastupitelstva se od roku 1933 konaly střídavě v hostincích Josefa Širokého, Bohumila Širokého, Václava Drofy a Vojtěcha Hajmrleho. V roce 1942 byly na rozkaz německých úřadů vyčleněny dvě místnosti pro obecní úřadovnu v domě čp. 88. Po vystoupení několika členů z obecního zastupitelstva byla správa obecních záležitostí od září 1936 do srpna 1938 v kompetenci vládního komisaře, kterým se stal dosavadní starosta Jaroslav Hubička. Po nových volbách v roce 1938 obsadil post starosty opět Jaroslav Hubička, a to až do roku 1945, kdy byla činnost obecního úřadu ukončena ustavením místního národního výboru.

Počet obyvatel a počet domů

Rok	Počet obyvatel	Počet domů
1850	664	neuveдено
1869	675	84
1880	705	83
1890	659	87
1900	622	90
1910	700	91
1921	645	100
1930	671	123

Seznam doložených starostů

Vojtěch Gross	1872
Mikuláš Svoboda	?1877–1888
Emanuel Žaloudek	1888–1896
Jiří Šlauf	1896–1911
Emanuel Žaloudek	1911–1914
Mikuláš Grubr	1914–1918
Václav Grubr	1918–1919
Karel Prachař	1919–1922
Emanuel Šmíd (úřadující I. náměstek)	1922–1924
František Kodera	1924–1928
Jaroslav Hubička	1928–1945
Jaroslav Hubička (vládní komisař)	1936–1938

II. Vývoj a dějiny fondu

Fond Archiv obce Dolní Bělá 1872–1945 (1950) tvoří archiválie vzniklé z činnosti Obecního úřadu v Dolní Bělé. Jedná se o 22 úředních knih a 4 kartony spisů. Z dochované písemné dokumentace vyplývá, že obecní spisovna byla od roku 1942 pravděpodobně uložena v domě čp. 88, kde tehdy sídlil obecní úřad. Nepodařilo se však zjistit, jak se s písemnostmi nakládalo před tímto datem.

V říjnu 1954 provedl okresní archivář Jaroslav Vavřík prohlídku a skartaci písemností na MNV v Dolní Bělé. Vybraný materiál obecního úřadu byl rozříděn do tří fasciкул a prozatím ponechán na skříní ve spisovně MNV. V roce 1956 měl být převezen do okresního archivu, ale přes několikeré urgency se tak buď vůbec nestalo, nebo byla předána jen část písemné dokumentace, o níž se nedochoval žádný záznam. V roce 1978 provedl další prohlídku spisovny MNV okresní archivář Josef Pankraz, který převzal do archivu zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva z let 1921–1930 a 1930–1958, zápisy ze schůzí obecní rady 1931–1947 a zápisy ze schůzí finanční komise 1921–1950. Další písemnosti obecního úřadu a MNV byly převzaty 19. září 1989 (č. př. 757). První pamětní kniha nebyla do okresního archivu nikdy předána a v současné době je uložena na Obecním úřadě v Dolní Bělé. Druhá pamětní kniha byla v době zpracovávání fondu nezvěstná.

III. Archivní charakteristika fondu

Původcem archivního fondu AO Dolní Bělá 1872–1945 (1950) je Obecní úřad v Dolní Bělé. Pořádání a inventarizace proběhly na základě metodického pokynu Archivní správy MV (Metodický návod na pořádání a inventarizaci archivních fondů Archiv obce, Archivní správa MV v Praze dne 31. ledna 2000, čj. AS/1-284/2000).

V roce 1954 provedl okresní archivář Jaroslav Vavřík prohlídku a skartaci písemností na MNV v Dolní Bělé. Po převzetí písemností v roce 1989 vykonala další skartaci Marie Vitoušová, která zároveň doplnila inventární seznam, vytvořený již dříve Josefem Pankrazem.

Během současné inventarizace nebyla provedena vnitřní skartace. Z fondu AO Dolní Bělá byla převedena kniha zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva z let 1930–1944 (1958) o rozsahu 0,02 bm do fondu MNV Dolní Bělá. Naopak z fondu MNV Dolní Bělá byl převeden pokladní deník vodovodu z let 1937–1945 (1948) o rozsahu 0,01 bm do fondu AO Dolní Bělá. Posteriora ve fondu tvoří záznamy místního národního výboru u inv. č. 2, 3, 4, 6, 8, 9, 17, 23, 28, 29, 32 a 33.

Dvě knihy (inv. č. 30 a 31) obsahují oddělené záznamy různých agend. Kniha inv. č. 30 sloužila jako pokladní deník chudinského domku čp. 52, pokladní deník vodovodu, kniha příjmů z vodní dávky a pokladní deník stavby silnice a pošty. Kniha inv. č. 31 byla zase používána nejen jako hlavní kniha vodovodu, ale i jako kniha evidence plateb vodní dávky.

Celkový rozsah fondu činí 0,83 bm. Zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva a rady 1921–1930 a zápisy ze schůzí obecní rady 1931–1944 (1947) byly zařazeny do I. kategorie, ostatní archiválie do II. kategorie.

Písemnosti jsou většinou psané česky. Výjimku tvoří pouze několik archiválií vzniklých v 19. století a v období protektorátu. Přes drobná poškození prachem a plísněmi se písemný materiál nachází ve vyhovujícím stavu, nevyžadujícím restaurátorský ani konzervátorský zásah.

IV. Stručný rozbor obsahu fondu

Fond AO Dolní Bělá poskytuje poměrně ucelený přehled o činnosti obecních orgánů ve 20.–40. letech 20. století. Nalezneme zde informace o finanční a hospodářské situaci, ale i o stavební činnosti v obci, zejména pokud jde o stavbu skupinového vodovodu nebo jednotlivých domů. Další údaje o vývoji obce obsahuje fond MNV Dolní Bělá.

V. Záznam o uspořádání fondu a zpracování archivní pomůcky

Fond Archiv obce Dolní Bělá 1872–1945 (1950) uspořádala Kateřina Nová a Zuzana Kliková. Inventář zpracovala Zuzana Kliková ve Státním okresním archivu Plzeň-sever se sídlem v Plasích v dubnu 2009. Čistopis pomůcky v září 2009 zhotovila Zuzana Kliková.

V Plasích 18. září 2009

Kateřina Nová, Zuzana Kliková

Seznam použitých pramenů a literatury

Státní okresní archiv Plzeň-sever se sídlem v Plasích, *Okresní úřad Kralovice 1850–1945 (1948)*, Dolní Bělá, kart. 35.

Státní okresní archiv Plzeň-sever se sídlem v Plasích, *MNV Dolní Bělá (1937) 1945–1990 (1991)* /neuspořádáno/.

Amtliches deutsches Ortsbuch für das Protektorat Böhmen und Mähren. Prag, 1940.

Bukačová, I. – Fák, J. a kol. *Severní Plzeňsko II. Historicko-turistický průvodce č. 7*. Plzeň, 1997.

Dundera, J. A. *Království české statisticky-polohopisně popsané. I. díl – Kraj plzeňský*. Praha, 1845.

Dyk, J. *Popis politického okresu Kralovického*. Praha, 1886.

Fák, J. (red.). *Historie ochotnického divadla na severním Plzeňsku*. Plzeň, 2006.

Flögel, J. *Praktická příručka pro obecní a okresní funkcionáře*. Praha, 1933.

Hledíková, Z. – Janák, J. – Dobeš, J. *Dějiny správy v českých zemích od počátku státu po současnost*. Jihlava, 2005.

Chytil, A. *Chytilův místopis Československé republiky*. Praha, 1931.

Kliková, Z. *Západočeský venkov na cestě k občanské společnosti aneb spolkový život obce Dolní Bělá* [tiskem nepublikovaná diplomová práce]. Plzeň: Pedagogická fakulta Západočeské univerzity, Katedra historie, 2007.

Kočka, V. *Dějiny politického okresu Kralovického*. Kralovice, 1930.

Kotyška, V. *Úplný místopisný slovník Království českého*. Praha, 1895.

Kuča, K. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku I*. Praha, 1996.

Kupka, A. a kol. *Historie obce Dolní Bělá*. 1972.

Nová, K. – Kliková, Z. *Národní škola Dolní Bělá 1872–1953: inventář* [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 195]. Státní okresní archiv Plzeň-sever se sídlem v Plasích, 2009.

Nová, K. – Kliková, Z. *Střední škola Dolní Bělá 1939–1953: inventář* [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 196]. Státní okresní archiv Plzeň-sever se sídlem v Plasích, 2009.

Nováková, B. a kol. *Zeměpisný lexikon ČR. Obce a sídla A–M*. Praha, 1991.

Palacký, F. *Podrobný popis Království českého*. Praha, 1848.

- Profous, A. *Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny. I. díl – A–H*. Praha, 1954.
- Reichsgesetzblatt*, 1849.
- Reichsgesetzblatt*, 1862, Teil IV., (Nr. 13, 5. 3.).
- Retrospektivní lexikon obcí ČSSR 1850–1970*. Praha, 1970.
- Sbírka zákonů a nařízení státu československého*, 1919 (částka 16., 31. 1. a 7. 2.).
- Sbírka zákonů a nařízení státu československého*, 1945 (částka 3., 5. 5.).
- Schwarz, F. *Výklad zákona obecního: zřízení obecní a řád volení v obcích*. Praha, 1898.
- Seznam míst v království českém*. Praha, 1872.
- Seznam míst v království českém*. Praha, 1886.
- Seznam míst v království českém*. Praha, 1893.
- Seznam míst v království českém*. Praha, 1907.
- Seznam míst v království českém*. Praha, 1913.
- Sklenář, J. *Obchod – průmysl, řemesla a živnosti na Kralovicku a Manětínsku*. Čistá, 2003.
- Sklenář, J. *Voda – mlýny a mlynáři na Kralovicku a Manětínsku*. Čistá, 1997.
- Statistický lexikon obcí v Čechách*. Praha, 1924.
- Statistický lexikon obcí v Zemi české*. Praha, 1934.
- Sýkora, M. – Drozda, R. *1873–2003. Plzeňsko-březenská dráha 130 let*. 2003.
- Tereziánský katastr český*. Praha, 1964.
- Verzeichniss der Orts-Gemeinden im Königreiche Böhmen*. Prag, 1961.
- Zákoník zemský pro království České*, 1910 (částka VIII., 11. 6.).
- Zákony a nařízení pro království České*, 1864 (částka 2., 16. 4.).
- Zetek, F. J. *Popis politického okresu Kralovického*. Kralovice, 1932.
- Zevrubný popis rozdělení země království Českého*. Praha, 1854.

Seznam použitých zkratk

AO	Archiv obce
ČSR	Československá republika
MNV	Místní národní výbor
MV	Ministerstvo vnitra

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Č. ev. jednotky
I. Knihy			
1	Zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva a rady	1921–1930	K 1
	Zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva	1930–1944 (1958)	MNV Dolní Bělá
2	Zápisy ze schůzí obecní rady	1931–1944 (1947)	K 2
3	Zápisy ze schůzí finanční komise	1921–1944 (1950)	K 3
4	Matrika příslušníků obce	1925–1944 (1949)	K 4
5	Matrika příslušníků obce	[1935]–1945	K 5
6	Matrika cizích příslušníků v obci	1925–1945 (1949)	K 6
	Seznam vydaných vysvědčení zachovalosti	1942–1945 (1949)	MNV Dolní Bělá
7	Inventář pozemků a veřejného statku	1937–1942	K 7
8	Inventář veškerého obecního jmění	1937–1945 (1950)	K 8
9	Trestní rejstřík	1893–1945 (1950)	K 9
10	Parcelní protokol	[1891]–[1930]	K 10
11	Parcelní protokol	1943	K 11
12	Seznam pozemnostních archů	1943	K 12
13	Výpis z pozemnostních archů katastrálního území obce	1938	K 13
14	Seznam místností pro vodní dávku	1942–[1945]	K 14
II. Spisový materiál			
1. Spisy			
15	Domovské a matriční záležitosti	1922–1943	N 1
16	Výkup pozemků a výkaz příorků	1922–1926	N 1
17	Pozemnostní archy	1937–1943 (1947)	N 1
18	Pronájem obecního domu čp. 112	1938–1939	N 1
19	Stavba vodovodu (spisy a plány)	1926–1936	N 1
20	Stavební spisy a plány domů a hospodářských budov	1872–1943	N 2
21	Stavba Husovy kaple	1939–1941	N 3
22	Rozpočet na přístavbu autobusové garáže a uliční kanalizace	1944–1945	N 3

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Č. ev. jednotky
23	Trestní záležitosti	1899–1945 (1947)	N 3
24	Repartice pozemkové daně	1933–1943	N 3

III. Účetní materiál

1. Účetní knihy

25	Hlavní kniha	1934–1938	K 15
26	Hlavní kniha	1939–1941	K 16
27	Hlavní kniha	1942–1945	K 17
	Hlavní kniha	1945 (1946)	MNV Dolní Bělá
28	Pokladní deník	1934–1945 (1947)	K 18
29	Pokladní deník chudinského fondu	1922–1945 (1948)	K 19
30	Pokladní deník chudinského domku čp. 52 1909–1925 Pokladní deník vodovodu 1937–1938 Kniha příjmů z vodní dávky 1930–1940 Pokladní deník stavby silnice a pošty 1922– 1924	1909–1940	K 20
31	Hlavní kniha vodovodu 1940–1942 Kniha evidence plateb vodní dávky 1940–1945	1940–1945	K 21
32	Pokladní deník vodovodu Předpisní kniha vodného všeobecného, jako saldokonto provedených sazeb	1937–1945 (1948) 1943–1945 (1951)	K 22 MNV Dolní Bělá
33	Deník kaucí a depozit	1934–1940 (1946)	K 23

2. Účty

34	Výroční účet důchodu obce a fondů obcí spravovaných	1923	N 4
35	Obecní zápůjčka na stavbu vodovodu	1929–1942	N 4

Název archivní pomůcky:	Archiv obce Dolní Bělá
Značka fondu:	AO Dolní Bělá
Časový rozsah:	1872–1945 (1950)
Počet evidenčních jednotek:	27 (23 úředních knih, 4 kartony)
Počet inventárních jednotek:	35
Rozsah v bm:	0,83 (úřední knihy – 0,39 bm, kartony – 0,44 bm)
Stav ke dni:	18. 9. 2009
Zpracovatelé archivního fondu:	Kateřina Nová, Zuzana Kliková
Zpracovatel archivní pomůcky:	Zuzana Kliková
Počet stran:	16
Počet exemplářů:	4
Schválila:	Martina Matušková

dne 18. 9. 2009 – č. j. SOAP/060-483/2009